

sibi opponitur: ab eo nimirum qui
venit non in aqua solū, sed in aqua et
sanguine. Testimoniū enim perhi-
bit qui vidit: quod aperto latere domini
dormientes in cruce, exierit sanguis
et aqua. **¶** Et nos ergo fratres et
vel fideles in modum nos probemus
deo nostro: si martiriū sanguinis non
habemus. martiriū enim testimoniū
est. queramus vel testimoniū aquę et
ne ipsum quidem de spiciet deus. Tres
enim sūt qui testimoniū dant in ter-
ra: spiritus aqua et sanguis. Sciat quod
his triū suppetit testimoniū: quo-
niā funialis triplex diffiale rūpitur.
Nos si sanguinis testimoniū non
habemus, habeamus spiritū et aquā:
quoniam sine spiritu et aqua nec sanguis
sufficiat. Immo vero si spiritus ipse
sine aqua aut sanguine inuenitur:
sufficit testimoniū eius: quoniam spi-
ritus veritatis est: nec sanguine
aqua quęquid perdetur a seipsis, sed spi-
ritus est qui testificatur in illis. Vane
tamē aut vix aut nūquid sine aqua aut
sanguine spiritum arbitror inueniri. Prop-
tēa dilectissimi queramus vel aquā:
quod sanguine non habemus. Et quoniam
perditiā supra fecimus mentionē: que-
ramus mēsuras binas vel ternas quę
perditię capiebant. **¶** Nam et christus tripli-
cem nobis apponit aquā: et perfec-
tus omnis qui fuerit in nobis sicut
ipse: qui videlicet tres metretas ha-
bere potuerit. Propter hoc enim sub
distinctione dicitur binas vel ternas
ut duas constet ad minimā necessarię
esse: terciā non ab omnibus exigendā.
¶ Accipe siquidem triplīcē aquā: quā
sibi saluator apponit. Plorat super

lazarū et super ciuitatē iherusalē: et
hec est aqua prima. Dicitur iminē-
te iam passionis hora: et hec aqua
secunda, non ab oculis tantū sed a
toto corpore manans. Hec autē tube-
ra ē sanguineę coloris: sicut scrip-
tum est. Et factus est sudor eius sicut
gutte sanguinis decurrentis in ter-
ram. Jam vero terciā est aqua: quā
et per diximus de latere eius una cum san-
guine emanasse. Et tu ergo primā
quidem habes, si rigas lacrimis consci-
entie tue stratum: et dolore propinquo
nis/preteritoꝝ diluis maculas pec-
catorū. Deinde habes aquam, si
in sudore vultus tui vesceas pane tu-
o: et labore penitentie corporis tui casti-
gas, ac restangis concupiscentie flam-
mam. Est autē sanguinei coloris si-
ue propter laborem: seu etiam propter
ipsum quem exstinguit concupiscentie
ignem. Jam vero si perficere potes us-
que ad deuotionis gratiam, potabe-
ris aqua sapientie salutaris: et spi-
ritus christi qui super mel dulcis ē
fiet in te fons aque salientis in vitam
eternam. Et memeto hanc esse a-
quam que procedit a latere dormi-
entis: et sine omni molestia fluit.
Oportet enim iam mortuū esse mun-
do: qui in hac voluerit gratia delecta-
ri. Ergo ut breuiter repetā, prima quę
dem a preteritis delictis abluit con-
scientiam: secunda ut futura caueas:
extinguit concupiscentiam, terciā si
ad eā puenire metueris, potat ani-
mam sitientem.

¶ Verbo in vigilia beati andree
apostoli

Sanctorū festa præcipua
patrū sanxit auctoritas
votuis pueniēda ieiunij
vtilit̃ plane ⁊ nō
ad insipientiam nobis: si fuerit qui
aduerſat. Multa siquidē peccata cō
tidie contrahim⁹ ⁊ in multis offen
dum⁹ omnes. Nec tutum omnino ē
celebrandas suscipere festiuitates sa
croas. maximeq; eas q̃ maxime sūt:
nisi prius abstinentie purificatione p̃
nissa. quo ⁊ digniores ⁊ capatio
res inueniamur spūalium gaudiōz.
Dic enim iustus in principio sermo
nis accusator est sui: nec nisi a pro
pria reprehensione laudes incipit ali
enas. ⁊ si etiā iustus trepidat solli
citus puenire eum/qui ipsas quoq;
paratus est iusticias iudicare: quid
agimus nos quoz nisi interim iudi
cata fuerint ⁊ tecta p̃ca. timendū
valde est ne forte manifesta inueniā
tur p̃cētia ad iudiciū? Si nec ius
t⁹ sine molestia ⁊ verecūdia quādā.
ad scōz p̃sumit accedere laudes: q̃
tomagis peccatoz/in cui⁹ ore nō est
laus speciosa. timeat semp̃ necesse
est illā vocem quate tu enarras iusti
cias meas? siue illā amice quō huc
intraſti nō hñs vestem nup̃alem?
Beati p̃inde qui stolam suam. dico
aut̃ gloriā conscie solliati sunt om
ni tempe p̃seruare imaculatam: sem
p̃ splendida exhibere. ⁊ quia pau
ci sūt qui sic cō custodia seruant cor
suū. pauciores aut̃ si tamen vel pau
ciores q̃ in omni sc̃monia seruet̃ il
lud: necesse est frequēti abstinentia
maculas diluere subintrātes: præci
pue cū p̃cipua quelibet solēpnitas

aduenerit celebranda. Non moto
tantū preparatio est ad primā cele
britatē. obseruatio p̃missa ieiunij:
est ⁊ amonitio quedā/eruditioq; ⁊
nō parua. Discim⁹ enī ex hoc ipso/q̃
nam sit vera via festiuitatis eterne
Quid est enī q̃ ieiunij solēpnia
p̃cucum⁹? nisi q̃ p̃ multas tribu
lationes oportet nos introire in reg
nū dei? Indign⁹ quippe solēpni le
ticia est: qui statuta vigilie abstine
tiam nō obseruat. Plane inquit si tē
nus affligere aīam tuam in vigili
o: indign⁹ iure censeris requie ⁊ ex
ultatione festiua. Est autē vniuersū
p̃sentis penitētie temp⁹ vigilia q̃
dam solēpnitatis magnē: ⁊ eter
ni sabbatismi quē p̃stolamur. Nec
causaberis vigilia longiorē: si cē
ritatem festiuitatis attēdas. Licet e
nim p̃parationē habere solcant so
lēpnia diurna diurnā: illa tamen
eterna sit. non exigit tamen eternā
⁊ quo nos rapit iocūdiōz ill⁹ me
moriam felicitatis? Hoc enī noīe ⁊ se
pius et forte dign⁹ nominatur illa
festiuitas. **H**edeādū nobis cer
te ad id qd̃ p̃ manib⁹ est. Hodierni
itaq; ieiunij ⁊ ei⁹ quā p̃stolamur
solēpnitatis ⁊ leticie causa. est pas
sio beati ad zee apostoli. Dignū est
enī et si cū eo pendere nō possum⁹:
vt cum eo vel ieiunemus. Nam ⁊
ipm̃ cum biduo pendet in cruce. e
tiam ieiunasse quē dubitet? Ieiunem⁹
ergo vel in exiguo cōmunicā
tes passioni ei⁹: ⁊ si nō simul affixi
patibulo. simul afflicti ieiunio: vt
miserate deo. etiā corone p̃cipis si
m⁹. et in p̃nti quoq; spūalium socij

C gaudior. Quomodo enim non exul-
temus in memoria triumphi eius?
quem et in ipsa sui presentia supplicij
tam vehementer nouimus exultasse?
Aut non erit leta festiuitas? ubi et
crux ipsa plena est gaudio? **A**dqui-
dem festiui solemus nominare quod le-
tum est: et crux a cruciatu utique dici-
tur. aut certe cruciatu magis a cruce.
Quanta proinde exultatione uni-
uerse terre celebrandum tante nouita-
tis miraculum? tam magnificam opus
diuine virtutis? Andreas homo erat
similis nobis passibilis? et tam reho-
menti ardore spiritus crucis sitiebat
homo. tam inaudito a seculo gaudio
stupidiabatur: cum paratum sibi eni-
mus patibulum conspexisset. **E**t crux in-
quit diu desiderata. et iam concupisce-
ti animo preparata. **I**scariotus et gau-
dens venio ad te: ita ut et tu exul-
tans suscipias me. **V**idetur quia non
se capit propter magnitudinem gaudij?
Ita inquit ut et tu exultans suscipi-
as me discipulum eius qui pependit
in te. **E**rgo ne tanta est exultatio
ut exaltet et ipsa crux. nec leti quicquam
habeat. sed totum leticia sit? Aut quod
minus contra consuetudinem. supra ra-
tionem. ultra naturam crucifixum exul-
tare quam crucem? **A**lli sensum leticie na-
tura negauit. huic si quid preualeat
gaudium omne exterminat: ingeritque
dolorem. **A**matore ait tuus semper
fui: et desideravi amplecti te. **F**ratres
ignis vibrans est. non lingua loquens:
et si lingua certe ignea est. **C**arbo-
nes sunt ignis illius quem de excelso
christus miserat in ossibus eius: utque
nomine desolatorum nobis sint: consumere

tes et exurentes quicquid in nobis
est carnis affectionis. **Q**uales e-
nim scintille sunt iste? a quanto inte-
riori incendio micant? **P**lane beate
andrea granum sinapis est fides tua:
que tam insperatum ubi teri cepit. cepit
ex se proferre feruorem. **Q**uid si paulo
amplius tereretur? **Q**uies feruorem
illum sanimus? quis verba sustinere
posset auditus? **D**um enim minus
minoretur egeas: adhuc granum si
napis despicabile videbatur. **I**ntegrum
erat: nesciebamus quid intus latere
dixit. **D**ominus inquit me misit ad istam pro-
uinciam: in qua non paruum ei popu-
lum acquisiui. **A**ccedit comminatio
pistillum: longe iam acutus sapiet: et
statim loquetur. **T**errendum enim
putat egeas crucis supplicium mini-
tans: sed non est ita. **A**ccenditur ma-
gis in verbo hoc: et libere clamat.
Ego si patibulum crucis expauescerem:
crucis gloriam non predicarem. **A**d
ubi paratum sibi lignum intuitus est. ex
hoc iam plane totus intus ignescere.
applaudebit et blandiebat illi ama-
te sue: officiosissime salutabat. de uo-
tissime suscipiebat. magnifice attol-
lebat eam: et in ipsius pronio gloria-
bat. clamans magis affectione quam voce.
Value crux speciosa: que decorem
et pulchritudinem de membris domi-
natis accepisti. **V**alue crux que in
corpore christi dedicata es: et ex mem-
bris eius tanquam margaritis ornata.
Merito proinde crucis amatorem
venerantur. quicunque sunt serui cru-
cis: sed ab hijs certe ampliozem iu-
te deuotionem exigit: quam specialius
posuerunt tollere crucem suam. **N**obis hec

et de vobis dico fr̃es mei: q̃ nō sūt
da ante audistis illā euangelicā ta-
bam: q̃ nō baiulat crucē suā et seq̃t̃
me nō p̃t me9 esse discipul9. Para-
ti estote totā animi diligentia huic
adhibere solēpnitati: et corde mag-
no celebrare eā: q̃z magn9 oīno cō-
solationis pariter et exhortationis
thezaur9 nob̃ repositus est i ca: si
fuerit q̃ fodiat et seruetur

Sermo in festo sc̃i andree apli
de virtute crucis et fortitudine i ad-
uersis. et de mūdis piscibus.

Celebrantes hodie
gloriosū beati andree
trūphum: in verbis
gr̃e q̃ p̃cedebat de ore
ei9. exultauim9 et de-
lectati sum9. Neq; ei loc9 poterat
esse tristitiae: ubi tā vehementē le-
tatur et ip̃e. Nemo ex nob̃ cōpassus
est sic patēti: nemo aus9 ē plāgere
exultantē. Alioq̃n et nobis ipse nō
incōgruē dicere poterat: q̃ saluator
crucē baiulās. sequētib9 se et lugen-
tibus ait. Filie iherl̃m nolite flere su-
p̃ me: sed sup̃ vōsipsas flete. Veni-
q; cū duceat ip̃e b̃ñs andreas ad
crucē: plūs q̃ sem̃ et iustū dolēbat
iuste dāpnari. phibē voluit ne pu-
niretur: s; magis ip̃e instātissima p̃-
p̃te phibuit eos/ne nō coronaret. p̃-
mo ne nō pateretur. // **D**eside-
bat siq̃tē dissolui et esse cū xp̃o: sed
in crucē quā semp̃ amauerat. Desi-
derabat regnū it̃rare: s; p̃ patibulū
Quid ei dicit illi amate sue? Per-
te inq̃t me recipiat: q̃ p̃ te me rede-
mit. Ergo si diligim9 eū cōgaude-
amus ei: nō solū q̃z coronat9: sed

et q̃z crucifixe9: q̃z desiderū aīe ei9
tribuit ei dñs: et posuit in capite e-
ius coronā de lapide p̃ioso. **V**erū
tamen dū cōgratulamur ei. q̃ dū
desiderate crucē seui meret̃ āplexu:
mirū valde est. si nō ipsum eius mi-
ramur gaudiū cū cōgratulamur.
Dū enī notis huius vigilias cele-
brantes. i verbis tāte exultatiois
cantādo delectemur: putas nō fuit
in nobis qui sc̃i cogitaret et dice-
ret: quid sibi volūt hec. aut vñ tā
noua leticia? **C**erte et crucē p̃iosa
est. et crucē amari potest: et crucē ha-
bet exultationem. Ita est fr̃es mei:
si fuerit q̃ colligat semper lignū cru-
cis vitam germinat: fructificat io-
cunditate: oleū leticie stillat: balsa-
mū sudat spū alumñ carismatū. **N**ō
est siluestris arbor: lignū vite ē ap-
prehēdentib9 eam: arbor fructifera
est. Alioq̃n quomō dñicam occupa-
ret terram? illā dico p̃ciosissimā gle-
bam cū clauoz infixa est radiab9?
Si nō esset hec p̃ciosior crucis: et
fructuosior vniuersis? nūq̃ illo plā-
taretur in orto: nec illā pmitterē
vincā occupare. **V**eni9 q̃d mirū si
crucē suauitate dedit: q̃ dedit et ig-
ni? Aut quō crucē videat insipida:
ubi dulcē sapit et flāma? **Q**uid enī
sapiebat lauretio ignis ille cū ride-
ret carnificis? et iudicē subsanaret?
Quid nos ad ista dicim9 fratres.
tur nō sapit etiā nobis que pro xp̃o
est tribulatio: nec gustam9 et nos
manna absconditum? **D**ic enī vic-
tus esset omnino dyabolus: nec
haberet penitus quod auferret.
Sufficeret nobis hoc vñ aduers9